

HORIZONTI

EKOLOŠKI INFORMATOR • GODINA VIII • BROJ 26. • SUBOTICA, OKTOBAR 2010. • BESPLATAN PRIMERAK

INFO EKO CENTAR NA USLUZI GRAĐANIMA

Svako ima pravo znati šta se događa sa okolinom. Bez pouzdanih informacija ne možemo odlučiti šta je ispravno, a šta nije.

Dođite ili nazovite
Utorkom i četvrtkom od 9 do 12 časova u kancelariju 226 na II spratu Gradske kuće (Služba za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine)

Eko telefon:
024-626-761

Pišite
Zelena sanduče:
Uslužni centar u prizemlju Gradske kuće
Internet:
zivotnasredina@subotica.rs
www.subotica.rs

HORIZONTI

Ekološko udruženje građana HORIZONTI je od osnivanja 1999. godine počelo sa štampanjem istoimenog ekološkog informatora u cilju pospešivanja komunikacije i protoka informacija, pre svega između ekoloških organizacija i predstavnika lokalne vlasti, ali i uopšte informisanja građana o najznačajnijim temama iz oblasti zaštite životne sredine. U međuvremenu je prerastao u gradski informator i rađen je kroz različite projekte drugih organizacija, poput Udruženja TERRA'S uz podršku Službe za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine.

Ovaj 26. broj Ekološkog informatora HORIZONTI je rezultat projekta „Mediji u funkciji prezena ekoloških organizacija i građana na oblikovanju zajednice u kojoj žive“. Izdavanje je omogućio USAID kroz program „Inicijativa javnog zagovaranja građanskog društva“ kojim rukovodi Institut za održive zajednice (ISC). Izneti stavovi predstavljaju stavove autora i ne izražavaju stavove ISC-a, USAID-a ili Vlade SAD-a.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

UDRUŽENJE TERRA'S

INSTITUTE FOR
**Sustainable
Communities**

Detaljne informacije o projektu nalaze se na Internet adresi: www.terras.org.rs i www.subotica.info, a informator je u elektronskoj formi postavljen na [www.subotica.rs/životna sredina/ekološki informator](http://www.subotica.rs/životna_sredina/ekološki_informator)

Sadržaj:

- Kvalitet životne sredine u Subotici u periodu januar – jun 2010. godine
- Info eko centar
- Reorganizacija Gradske uprave u oblasti životne sredine
- Javna rasprava o studiji “Analiza izvodljivosti čišćenja i remedijacije mulja Paličkog i Ludaškog jezera”
- Hronologija ekoloških događanja u Subotici

EKOLOŠKI KALENDAR: januar - jun

Datum	Značaj
26. januar	<u>Svetski dan obrazovanja o zaštiti životne sredine</u>
31. januar	<u>Nacionalni dan bez duvana</u>
2. februar	<u>Svetski dan močvarnih područja</u>
14. februar	<u>Svetski dan očuvanja energije</u>
18. februar	<u>Dan biološke kontrole</u>
5. mart	<u>Dan energetske efikasnosti</u>
15. mart	<u>Dan zaštite potrošača</u>
21. mart	<u>Svetski dan šumarstva</u>
22. mart	<u>Svetski dan vode</u>
23. mart	<u>Dan meteorologije</u>
7. april	<u>Svetski dan zdravlja</u>
22. april	<u>Dan planete Zemlje</u>
24. april	<u>Dan zaštite životinja od eksperimentisanja nad njima</u>
30. april	<u>Dan Zavoda za zaštitu prirode Srbije</u>
9. maj	<u>Međunarodni dan ptica</u>
15. maj	<u>Dan akcije za klimu</u>
22. maj	<u>Svetski dan zaštite biodiverziteta</u>
24. maj	<u>Evropski dan parkova</u>
31. maj	<u>Svetski dan borbe protiv pušenja</u>
5. jun	<u>Svetski dan zaštite životne sredine</u>
5. jun	<u>Dan nacionalnog parka Đerdap</u>
8. jun	<u>Svetski dan okeana</u>
17. jun	<u>Dan borbe protiv isušivanja i poplava</u>
29. jun	<u>Dan Dunava</u>

Gradska uprava je preko Službe za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine, gde je instaliran Info eko centar, podržala ekološki informator u cilju obezbeđivanja pravovremenog i sveobuhvatnog obaveštavanja javnosti o stanju i događanju o oblasti životne sredine u skladu sa implementacijom Zakona o Arhuskoj konvenciji.

Izdavač:
Udruženje TERRA'S
Trg cara Jovana Nenada
15, 24000 Subotica
Telefon/fax: 024-554-600
lokal 123

Urednik izdanja:
Snježana Mitrović

Saradnici:
Sonja Radak
Jasminka Mrkonjić

Prevod: **STR „Babel“**

Tehnička priprema i štampa:
REprint, Subotica

Tiraž: 500

PREGLED STANJA ŽIVOTNE SREDINE

- *Monitoring komunalne buke i ambijentalnog vazduha* • *Kvalitet pijaće vode* • *Stanje aeroalergenog polena*

• **MONITORING KOMUNALNE BUKE NA TERITORIJI GRADA SUBOTICE** - Monitoring komunalne buke raden je na osnovu ugovora sa Gradom Subotica i Programom ispitivanja parametara životne sredine za 2010. godinu - Program monitoringa komunalne buke na teritoriji grada Subotice.

INDIKATIVNA MERENJA BUKE - Indikativna merenja komunalne buke izvršena su u periodu od 10. do 25. maja 2010. godine. Za merna mesta odabrane su lokacije (7 mernih mesta) sa najfrekventnijim saobraćajnicama, mesta pored škola, zdravstvenih ustanova, kao i lokacije koje će biti rasterećenije nakon završetka "Y" kraka Koridora 10.

Na svim mernim mestima procedura merenja nivoa buke ima za cilj određivanje ekvivalentnog nivoa buke za 15-minutni period. Obavljaju se tri merenja u dnevnom i dva merenja u noćnom intervalu, na relevantnim mernim tačkama. Prikupljeni podaci su sumirani i prikazani tabelarno (Tabela 1).

TABELA 1. NIVO AKUSTIČNOG OPTEREĆENJA

EVIDENCIJONNI PODACI O MERENJU NIVOA AKUSTIČNOG OPTEREĆENJA					
Datum merenja: mesec maj-prolećno merenje					
Opšti podaci merenja: 1. Merni mikrofoni na visini od 1.5 m 2. Merni period 15 min. 3. Brzina uzorkovanja 1 uzorak/sec 4. Ukupan broj uzoraka po merenju 900		Evidenciju podataka o merenju vršio je Zavod za javno zdravlje Subotica			
		DOZVOLJENI NIVO BUKE -DAN		65 dB	
		DOZVOLJENI NIVO BUKE -NOĆ I STAMBENA ZONA-DAN		55 dB	
		DOZVOLJENI NIVO BUKE-STAMBENA ZONA-NOĆ		45 dB	
MERNO MESTO		MERODAVNI NIVO BUKE DAN*	PREKORACENJE DOZVOLJENOG NIVOA BUKE DAN	MERODAVNI NIVO BUKE NOĆ**	PREKORACENJE DOZVOLJENOG NIVOA BUKE NOĆ
1. Zona gradski centar	ul. M. Gorkog	73 dB	8 dB	67 dB	12 dB
2. Zona duž autoputeva, gradskih saobraćajnica	ul. Karadorđev put	70 dB	5 dB	64 dB	9 dB
3. Zona duž autoputeva, gradskih saobraćajnica	ul. Beogradski put (O.Š. "I.Milutinović")	70 dB	5 dB	62 dB	7 dB
4. Zona duž autoputeva, gradskih saobraćajnica	ul. Beogradski put (Bolnica)	69 dB	4 dB	63 dB	8 dB
5. Zona gradski centar	ul. Đ. Đalovića (Dom zdravlja, Centar za zaštitu majke i dece)	66 dB	1 dB	60 dB	5 dB
6. Stambena zona	ul. Majšanski put (O.Š. "Majšanski put")	66 dB	11 dB	57 dB	12 dB
7. Zona gradski centar	Ugao Zagrebačke ulice i Somborskog puta	71 dB	6 dB	65 dB	10 dB

* Vrednosti prikazane u tabeli predstavljaju prosečnu vrednost 3 dnevna merenja

** Vrednosti prikazane u tabeli predstavljaju prosečnu vrednost 2 noćna merenja

U Tabeli 1. pokazan je nivo akustičkog opterećenja. Od ukupnog broja indikativnih merenja komunalne buke u maju 2010. godine (35) na svim mernim mestima i u svim intervalima merenja došlo je do prekoračenja dozvoljenog nivoa buke, pre svega usled velike frekvencije saobraćaja. Na mernom mestu 1. (Ulica Maksima Gorkog) javlja se najviši merodavni nivo buke za dnevni period 73 dB i za noćni 67 dB, sa „najbučnijim“ intervalom merenja, kada je izmeren ekvivalentni nivo od 73,5 dB. Osnovni nivoi buke, takođe, su najviši na ovom mernom mestu, a zabeležen je i najveći broj prolazaka vozila za vreme od 15 minuta. Najniži dnevni merodavni nivo zabeležen je na mernom mestu 6. (Majšanski put), i iznosi 66 dB, gde je i u noćnom periodu izmeren najniži nivo od 57 dB.

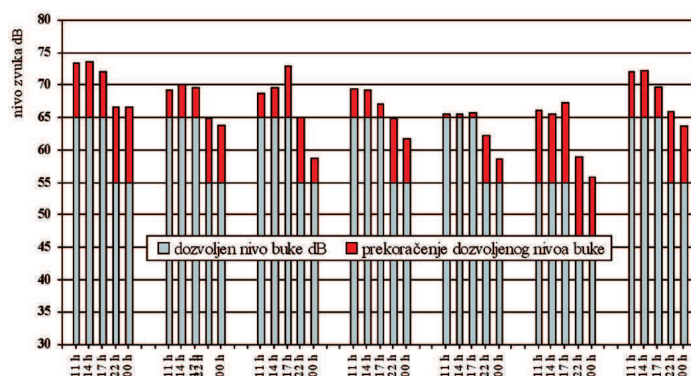
Na svim mernim mestima, za dnevni i noćni period, izmerene vrednosti akustičkog opterećenja dati kao merodavni nivoi, ne zadovoljavaju zahteve standarda (Grafikon 1.).

TABELA 2. i 3.

ANALIZA MERNIH MESTA PREMA PRIPADNOSTI OPSEZIMA BUKE (Prikaz mernih mesta, prema pripadnosti opsezima buke definisanih Direktivom 2002/49/EC)

Opseg buke – dB (A)	Merna mesta - dnevna merenja
55-59	-
60-64	-
65-69	4. Beogradski put (Srednja medicinska škola - Gradska bolnica) 5. Ulica Đure Đakovića, Dom zdravlja 6. Majšanski put (O.Š. "Majšanski put")
70-74	1. Ulica Maksima Gorkog (O.Š. "Ivan Goran Kovačić") 2. Karadorđev put (O.Š. "Sečenji Istvan") 3. Beogradski put (O.Š. "Ivan Milutinović") 7. Ugao Zagrebačke ulice i Somborskog puta
>75	-

GRAFIKON 1. - PRIKAZ REZULTATA MERENJA KOMUNALNE BUKE U SUBOTICI NA 7 INDIKATIVNIH MERNIH MESTA U PERIODU MAJ 2010. GODINE

Opseg buke – dB (A)	Merna mesta - noćna merenja
50-54	-
55-59	6. Majšanski put (O.Š. "Majšanski put")
60-64	2. Karadorđev put (O.Š. "Sečenji Istvan") 3. Beogradski put (O.Š. "Ivan Milutinović") 4. Beogradski put (Srednja medicinska škola - Gradska bolnica) 5. Ulica Đure Đakovića, Dom zdravlja,
65-69	1. Ulica Maksima Gorkog (O.Š. "Ivan Goran Kovačić") 7. Ugao Zagrebačke ulice i Somborskog puta
>70	-

TABELA 4. FREKVENTNOST SAOBRAĆAJA (prikaz po mernom mestu i po tipu vozila) - PROSEČNO IZMERENI BROJ VOZILA ZA DAN JE (po mernom mestu 57, 20, 46, 49, 33, 33, 50) 41, A ZA NOĆ (po mernom mestu 14, 5, 9, 13, 11, 4, 4) 9.

FREKVENTNOST SAOBRAĆAJA NA RELEVANTNIM MERNIM LOKACIJAMA					
MERNO MESTO	VRSTA VOZILA- Pređeni broj vozila u vremenskom intervalu od 15 minuta (vrednosti prikazane u proseku, odnose se na dan/noć merenja)				
	Automobili	Autobusi	Traktori	Kamioni	Motorbicikli
1. Zona gradski centar ul. M. Gorkog	251/67	10/1	0/0	16/3	10/1
2. Zona duž autoputeva, gradskih saobraćajnica ul. Karadorđev put	170/21	4/0	0/0	20/3	9/1
3. Zona duž autoputeva, gradskih saobraćajnica ul. Beogradski put (O.Š. "I. Milutinović")	200/42	4/1	0/0	21/3	9/0
4. Zona duž autoputeva, gradskih saobraćajnica ul. Beogradski put (Bolnica)	215/61	6/0	1/0	18/2	8/0
5. Zona gradski centar ul. Đ. Đalovića (Dom zdravlja, Centar za zaštitu majke i dece)	148/51	4/0	0/0	7/0	5/5
6. Stambena zona ul. Majšanski put (O.Š. "Majšanski put")	147/18	3/0	0/0	9/0	4/3
7. Zona gradski centar Ugao Zagrebačke ulice i Somborskog puta	208/18	29/0	0/0	11/2	6/2

• **MONITORING AMBIJENTALNOG VAZDUHA NA TERITORIJI GRADA SUBOTICA** - Monitoring ambijentalnog vazduha raden je na osnovu ugovora sa Gradom Subotica i Programom ispitivanja parametara životne sredine za 2010. godinu. Monitoring ambijentalnog vazduha je prilagođen definisanim ciljevima ispitivanja, potrebi praćenja zagađenosti vazduha i oceni kvaliteta u odnosu na granične vrednosti, u skladu sa "Pravilnikom o graničnim vrednostima, metodama merenja imisije, kriterijumima za uspostavljanje mernih mesta i evidenciji podataka" (Sl. glasnik RS 54/92, 30/99 i 19/2006). Lokaliteti stacionarnih mernih stanica određeni su metodom geometrijskog raspoređivanja, uzimajući u obzir i raspored i vrstu zagađivanja, gustinu naseljenosti, specifičnosti terena i meteoroloških uslova.

SLIKA 1.
MAPA SUBOTICE SA NAZNAČENIM LOKALITETIMA UZORKOVANJA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

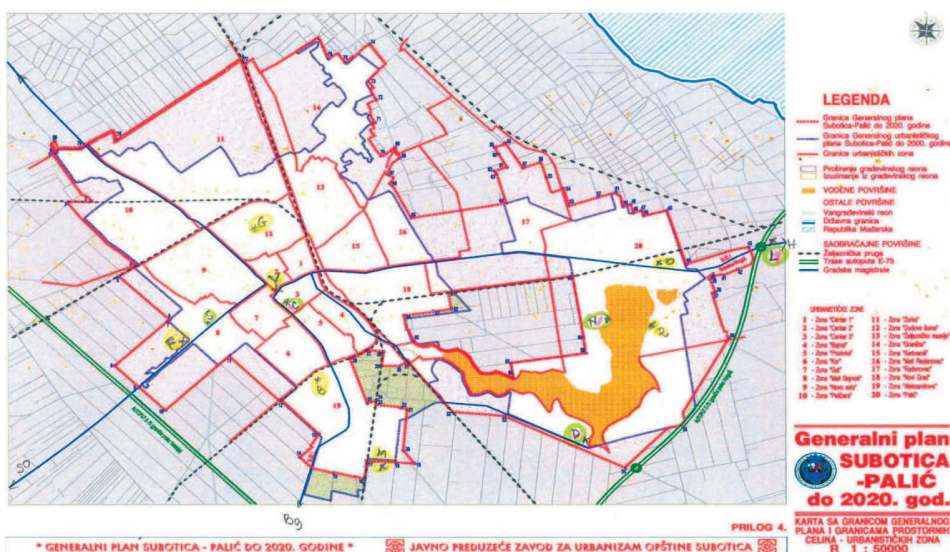

TABELA 5.
PRIKAZ REZULTATA ISPITIVANJA SO₂, ČADI I NO₂ U VAZDUHU U g/m³ U PERIODU JANUAR - JUN 2010. PO MESEČNIM PROSECIMA I UKUPNO NA TERITORIJI SUBOTICE

REZULTATI MERENJA IMISIJE SUMPOR-DIOKSIDA, ČADI I AZOT-DIOKSIDA (µg/m ³) U AMBIJENTALNOM VAZDUHU U PERIODU JANUAR-JUN 2010. GODINE SA STATISTIČKOM OBRADOM PODATAKA			
LOKALITETI MERNA MESTA	U SUBOTICI		NA PALIĆU
	Naziv lokaliteta stacionarnih m. stanica		Naziv lokaliteta stacionarnih m. stanica
	Građevinski fakultet		Ribarska baraka
	Bolnica		Palić centar
	Industrijska zona Aleksandrovo (Mlekara)		
	MZ Mali Bajrnok		
	Vatrogasna stanica		
MERENJE VRŠENO	po dokumentovanoj metodi ispitivanja DM 66	po standardnoj metodi ispitivanja ISO 9835: 1983	po dokumentovanoj metodi ispitivanja DM 67
MESEC	IMISIJE SUMPOR-DIOKSIDA (µg/m ³) ¹	IMISIJE ČADI (µg/m ³) ²	IMISIJE AZOT-DIOKSIDA (µg/m ³) ³
Januar	3.09	26.73	10.12
Februar	2.99	19.63	11.31
Mart	3.09	14.97	9.14
April	3.69	14.10	11.69
Maj	2.08	7.9	10.04
Jun	0*	5.93	9.50
Ukupno za 6 meseci	2.49	14.87	10.30

0* = GD < 1µg/m³

*1. Po "Pravilniku o graničnim vrednostima, metodama merenja imisije, kriterijumima za uspostavljanje mernih mesta i evidenciji podataka" (Sl. glasnik RS 54/92, 30/99 i 19/2006), GVI (granična vrednost imisije) za sumpor-dioksid za 24-časovne uzorke u nastanjenom području je 150 µg/m³, a za nenastanjena i rekreativna područja 100 µg/m³.

*2. Po "Pravilniku o graničnim vrednostima, metodama merenja imisije, kriterijumima za uspostavljanje mernih mesta i evidenciji podataka" (Sl. glasnik RS 54/92, 30/99 i 19/2006), GVI (granična vrednost imisije) za čađ za 24-časovne uzorke u nastanjenom području je 50 µg/m³, a za nenastanjena i rekreativna područja 40 µg/m³.

*3. Po "Pravilniku o graničnim vrednostima, metodama merenja imisije, kriterijumima za uspostavljanje mernih mesta i evidenciji podataka" (Sl. glasnik RS 54/92, 30/99 i 19/2006), GVI (granična vrednost imisije) za azot-dioksid za 24-časovne uzorke u nastanjenom području je 85 µg/m³, a za nenastanjena i rekreativna područja 70 µg/m³.

OCENA STANJA

IMISIJA SUMPOR-DIOKSIDA – U periodu januar - jun 2010. godine najveća koncentracija sumpor-dioksida bila je 34 g/m^3 i izmerena je na lokalitetu Vatrogasna stanica. Prekoračenja granične vrednosti imisije od 150 g/m^3 u periodu ispitivanja nije bilo. Najveći mesečni prosek SO_2 zbirno na teritoriji grada zabeležen je u aprilu (3.69 g/m^3), a najmanji u junu (0^* g/m^3) s obzirom da je bila ispod granice detekcije. U odnosu na prethodne periode merenja, prosečne mesečne koncentracije su smanjene. Polugodišnja prosečna koncentracija na teritoriji grada je 2.49 g/m^3 , manja nego u 2008/2009. (4.45 g/m^3). Po "Pravilniku", dozvoljena srednja godišnja vrednost sumpor-dioksida u nastanjenom području je 50 g/m^3 , a u nenastanjenom i rekreativnom 30 g/m^3 , što ukazuje da je u našem gradu imisija SO_2 znatno manja u odnosu na standardne vrednosti.

IMISIJA ČADI – U 2010. godini najveća koncentracija čađi od 203 g/m^3 izmerena je u januaru na mernom mestu Vatrogasna stanica. Na teritoriji grada najveća prosečna mesečna koncentracija čađi je u januaru (26.73 g/m^3), a najmanja u junu (5.93 g/m^3). Mesečne srednje koncentracije čađi su približno iste u odnosu na prethodne periode merenja. Prosečna polugodišnja koncentracija čađi na teritoriji grada je 14.86 g/m^3 , što predstavlja smanjenje u odnosu na 2008/2009. godinu (19.55 g/m^3). Po "Pravilniku", dozvoljena srednja godišnja vrednost za čađ u nastanjenom području je 50 g/m^3 , a u nenastanjenom i rekreativnom 30 g/m^3 . Na osnovu ovih standarda možemo zaključiti da je na teritoriji grada imisija čađi prihvatljiva.

AZOT-DIOKSID – U periodu januar - jun 2010. godine najveća koncentracija azot-dioksida bila je 64 g/m^3 i izmerena je u februaru na mernom mestu Vatrogasna stanica. Prekoračenja "Pravilnikom" dozvoljene granične vrednosti imisije od 85 g/m^3 u ovom periodu nije bilo. Najveća prosečna mesečna koncentracija azot-dioksida na teritoriji grada je u aprilu (11.69 g/m^3), a najmanja u martu (9.14 g/m^3). Sve mesečne koncentracije su približno iste kao u prethodnim godinama. Polugodišnja prosečna koncentracija na

teritoriji grada je 10.30 g/m^3 , što je približno isto kao u 2008/2009. godini 13.19 g/m^3 . Po "Pravilniku", dozvoljena srednja godišnja vrednost za azot-dioksid u nastanjenom području je 60 g/m^3 , a u nenastanjenom i rekreativnom 50 g/m^3 .

AEROSSEDIMENTI – Na teritoriji grada se prate kvalitativne i kvantitativne karakteristike aerosedimenata (taložnih materija iz ambijentalnog vazduha): količina padavina, pH vrednost, rastvorene i nerastvorljive materije, amonijačni, nitritni i nitratni azot, ortofosfati, sulfati, kalijum, natrijum, olovo, kadmijum i cink. Tokom perioda ispitivanja januar-jun 2010. godine, mesečna granična vrednost količine ukupnih taložnih materija na teritoriji grada Subotice nije prelazila graničnu vrednost. Može se zaključiti da na teritoriji grada aerozagađenje prvenstveno potiče od saobraćaja tokom čitave godine, kao i iz difuznih tačkastih izvora u zimskom periodu.

• **KVALITET PIJAĆE VODE** – Institucionalni razvoj sistema vodosnabdevanja grada Subotice počinje od pre 50 godina, naselja Palić od pre 30, a Kelebije od pre 15 godina. Vodosnabdevanje grada Subotice vrši se podzemnom vodom, iz bušenih bunara sa dubine do 200 m. Zbog specifičnog geološkog sastava zemljišta za ove vode karakteristična je povećana koncentracija gvožđa, amonijaka i arsena. U Subotici su 2 izvorišta, Vodozahvat I,

sa 30 bunara na severnom delu grada, gde se prerađuje voda i Vodozahvat II, na jugoistočnom delu grada, sa 5 aktivnih bunara odakle se distribuira sirova voda, koja se na izlazu tretira hlrom. Postoje još tri pomoćna disperzna objekta-bunara odakle se, u slučaju potrebe distribuira i dopunjuje sistem vodosnabdevanja.

Prerađenom vodom sa Vodozahvata I snabdeva se oko 75% naseljenog mesta grada, dok se preostali deo grada snabdeva sirovom, neprerađenom vodom. Naseljena mesta Bajmok i Čantavir vodom se snabdevaju iz hidroglobusa za čiji kvalitet je odgovorno JKP „Vodovod i kanalizacija“. Ostala naseljena mesta na teritoriji Grada Subotice snabdevaju se vodom iz sopstvenih bunara za koja ne postoje sistematizovani podaci o kontroli kvaliteta koji treba da ispunjava uslove važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. list SRJ 42/98.).

Kontrola kvaliteta vode za piće na teritoriji Subotice vrši se svakodnevno, tj. svakodnevno se prate fizički, fizičko-hemijski i mikrobiološki pokazatelji u laboratoriji JP „Vodovod i kanalizacija“. Uzorci se uzimaju sa oko 60 kontrolnih tačaka – mernih mesta sa teritorije grada, koja su reprezentativna, što znači da su ravnomerno raspoređena, tako da su pokrivene sve tri kategorije, prerađena, neprerađena i kategorija mešane vode. Takođe, se svakodnevno kontrolišu i rezervoarski sistemi u gradu, kao i izlazi sa svih vodozahvata. Na ovaj način imamo realnu

sliku o kvalitetu vode u gradu, a svakodnevni monitoring na kontrolnim tačkama omogućuje da se efikasno može reagovati ukoliko dođe do odstupanja od uobičajenih vrednosti

Higijenski i zdravstveno ispravna voda za piće i higijensko uklanjanje sanitarnih otpadnih voda je jedan od osnovnih preduslova zdravlja. Snabdevanje potrošača zdravstveno ispravnom vodom za piće, u dovoljnim količinama, podiže na viši nivo zdravstveno stanje stanovništva, poboljšava uslove života i unapređuje životnu sredinu u celini. Po kriterijumu WHO (Svetske zdravstvene organizacije) zdravstveno bezbedna voda za piće, koja je dostupna u dovoljnim količinama, spada u dvanaest osnovnih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva.

Zavod za javno zdravlje Subotica obavlja javnozdravstvenu kontrolu pijaće vode, sa ciljem očuvanja zdravlja stanovništva.

Centralni vodovodni sistemi u Subotici spadaju u one sa udruženom neispravnošću, tj. na godišnjem nivou se beleži mikrobiološka neispravnost u više od 5%, a fizičko-hemijska u više od 20% ispitivanih uzoraka. U periodu januar-jun 2010. godine rezultati mikrobioloških analiza pokazivali su neispravnost u rasponu od 8-17%. Važno je istaći da u strukturi bakteriološke neispravnosti dominira povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija (oko 80% uzro-

ka neispravnosti), za koje se smatra da ne predstavljaju povećan rizik po zdravlje potrošača, ali je to indikator koji govori o stepenu čistoće sistema za distribuciju vode. Fizičko-hemijski parametri ispravnosti pijaće vode, za isti period, pokazuju odstupanje od propisanih vrednosti kod 33-52% analiziranih uzoraka.

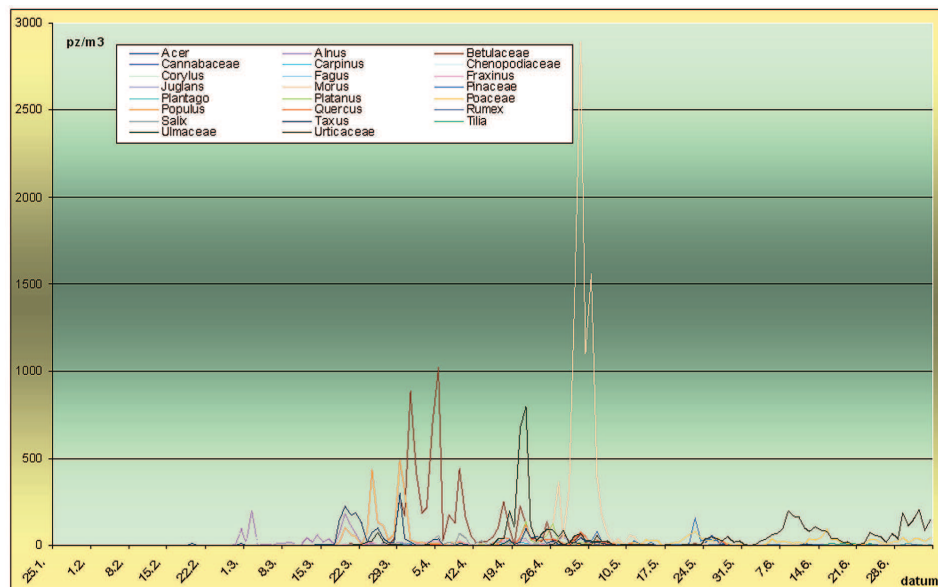
• STANJE AEROALERGENOG POLENA • Za praćenje stanja aero-

alergogenog polena u vazduhu na teritoriji grada je zadužen Zavod za javno zdravlje Subotica. Period tokom kojeg se vrši uzimanje uzoraka, definisan je od strane međunarodnog udruženja za aerobiologiju iz Beča (IAA). Za naš region ovaj period započinje oko 1. februara. Početak i završetak polinacije iz godine u godinu se koleba, zavisno od vremenskih prilika. Ispitivanje u 2010. godini počelo je 25. januara, a podrazumeva kvalitativnu i kvantitativnu analizu polena u vazduhu (određuje se broj i vrsta polenovih zrna).

U prvoj polovini godine u sezoni cvetanja drveća i trava karakteristična je dominacija četiri biljne familije sa **polenom jakih alergenijskih svojstava**: jove, leske, breze i trava (Grafikon 2.). Ostale biljne vrste emituju polen umernih do slabih alergenijskih svojstava.

Kada se uporede dobijeni osnovni parametri polinacije, za period januar-jun 2010. godine, za biljne vrste koje emituju polen jakih alergenijskih svojstava, zaključuje se da je polen trava najveći broj dana u prvoj polovini godine prisutan u vazduhu, a nakon trava sledi polen breze. Za razliku od polena breze, polen trava nije prešao kritičnu koncentraciju od 200 pz/m³ tokom posmatranog perioda, a polen breze je čak 9 dana bio u vazduhu sa koncentracijom većom od 200 pz/m³. Breza je u ovom periodu dostigla najveću maksimalnu dnevnu koncentraciju polena, slede jova, leska, trave.

GRAFIKON 2.
KONCENTRACIJA AEROALERGENOG POLENA NA TERITORIJI GRADA SUBOTICE U PRVOJ POLOVINI 2010. GODINE

Udruženje TERRA'S 28. septembra, prezentovalo novinarima rezultate projekta javnog zagovaranja

NASTAVAK RADA INFO EKO CENTRA

Javno zagovaranje, odnosno lobiranje koje podrazumeva uspostavljanje kontakta i saradnju sa donosiocima odluka i nosiocima vlasti, je jedna od najtežih aktivnosti civilnih organizacija, rekla je u uvodu, Snježana Mitrović, iz Udruženja TERRA'S koje je okupilo novinare, 28. septembra, povodom završetka projekta „Implementacija zakonskih akata i reorganizacija Gradske uprave u oblasti zaštite životne sredine u službi poboljšanja kvaliteta življenja“. Projekat je podržan od strane Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) kroz program „Inicijativa javnog zagovaranja građanskog društva“ kojim rukovodi Institut za održive zajednice (ISC). Glavni cilj projekta proizilazi iz samog naziva, reorganizacija GU je u toku i trebalo bi uskoro da se formira posebna organizaciona jedinica za životnu sredinu.

O Info eko centru je govorila, Snježana Mitrović, napominjući da je i pored protivljenja pojedinaca iz Gradske uprave i Gradskog veća, otvoren zahvaljujući gradonačelniku, Saši Vučiniću. A da je bio u pravu dokazuje činjenica da ovaj centar predstav-

lja osnovu za budući Kontakt centar 024 koji bi trebalo da bude instaliran u lokalnoj samoupravi kroz projekat urađen u saradnji sa Kancelarijom za lokalni ekonomski razvoj. U međuvremenu, nastavak rada Info eko centra su podržali resorno ministarstvo i sama lokalna samouprava.

S jedne strane centar je usmeren na rad sa građanima u cilju rešavanja ekoloških problema, a druga uloga je ispomoć službenicima u delu posla vezanog za informisanje i uspostavljanje kontakta sa ekološkim organizacijama gde je načinjen veliki korak: sačinjen je registar, otvoren je poseban odeljak na Internet strani grada, po prvi put je raspisan konkurs za dodelu sredstava samo ekološkim organizacijama itd. Na žalost, apsurdno je da donosioci odluka ne znaju iskoristiti rezultate projekata koje finansiraju, rekla je, Snježana Mitrović, i najavila novi projekat koji, takođe, podržava USAID preko ISC-a, a odnosi se na intenzivno predstavljanje gore navedenih primedbi i problema građana koji će se naći i u dokumentarnom filmu, a biće dostupno i posetiocima www.subotica.info.

AMBROZIJA – PROBLEM BROJ 1

Info eko centru je najviše pritužbi na dvorišta zarasla u korov, pre svega na alergogenu ambroziju, zatim da se u njihovim njiinama stvaraju divlje deponije, jer nesavesni građani odlažu otpad. U Subotici nije redak slučaj držanja domaćih životinja čak i u strogom centru grada, a prijavljuju i seču stabala u Dudovoj šumi. Usled nedostatka kanizacione mreže u našem gradu, česti su slučajevi ispumpavanja fekalija iz individualnih septičkih jama u dvorišta, bašte ili ulicu što izaziva neprijatan miris, a potencijalni su izvori zaraze. Imajući u vidu da je problem broj jedan Paličko jezero građani dostavljaju podatke o radionicama za obradu metala hemijskim sredstvi-

ma koja završavaju direktno u jezeru.

Zabeleženo je niz prijava odlaganja otpada na Paliću gde su prave divlje deponije bile nadomak turističkih objekata. Mnogi ovi problemi su rešeni u saradnji sa inspekcijom sa kojom smo imali izuzetanu saradnju, ali dosta toga ostaje na lokalnoj samoupravi i komunalnim i drugim relevantnim preduzećima, rekla je Snježana Mitrović.

Ono što je za istaći jeste da većina građana dolazi direktno u Info eko centar, ostavljaju svoje podatke i spremni su svoje probleme, čak i sa susedima, izneti u medijima. Međutim, oni koji se obraćaju elektronskim ili putem telefona, veoma često žele da ostanu anonimni.

Javna rasprava o predlogu modela i rada posebne Službe za zaštitu životne sredine i održivi razvoj

Udruženje TERRA'S i CEKOR su u četvrtak 23. septembra organizovali skup, odnosno drugu i poslednju javnu raspravu kroz projekte na temu reorganizacije i rada postojeće gradske Službe za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine. Oba projekta su podržana od strane USAID, preko Instituta za održive zajednice, odnosno BCIF-a.

U uvodu je, Snježana Mitrović, podsetila da je ekspertski tim koji je angažovalo Udruženje TERRA'S uz podršku resornog ministarstva dalo predlog modela posebne organizacione jedinice za životnu sredinu. Još u februaru prošle godine resorni ministar, dr Oliver Dulić, je svim lokalnim samoupravama, pa i našoj, poslao pismo sa preporukom jačanja kapaciteta službi shodno povećanju obima posla usvajanjem 16 novih tzv. „zelenih zakona“.

- Gradska Skupština je 18. marta usvojila Odluku o Gradskoj upravi i načelnica, Marija Ušumović Davčik, je u roku od 90 dana trebalo da završi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Gradskoj upravi. Mišljenja sam da je to bio kratak rok. No, saznali smo da se privodi kraju i ono što je najvažnije biće posebna Služba za zaštitu životne sredine i održivi razvoj. Naš cilj je da se pri određivanju strukture iskoristi model urađen u saradnji sa resornim ministarstvom, a na iskustvu Beograda i Novog Sada. Nadamo se da će predstavnici udruženja TERRA'S i CEKOR, imati priliku da prezentuju model i sučelje mišljenja sa predstavnicima GU u cilju formiranja što bolje Službe da bi se postigao kvalitet u radu.

Na čelu ekspertskog tima projekta Udruženja TERRA'S, koji je uz podršku stručnjaka resornog ministarstva izradilo najoptimalniji model posebne Službe, bila je, **mr Gordana Gavrilović, iz lokalne samouprave.**

- S obzirom da gradska, tj. opštinska uprava, pored ostalih dužnosti, obavlja i poslove izvršavanja zakona i propisa iz oblasti zaštite životne sredine, za to je bilo potrebno obezbediti dodatne kapacitete. U cilju sprovođenja aktivnosti za pripremu na prihvatanju većeg broja i obima nadležnosti iz „zelenih zakona“ Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja preporučilo je donosiocima odluka u opštinskim i gradskim vlastima, formiranje posebnih organizacionih jedinica u cilju jačanja administrativnih kapaciteta (odgovarajuća organizacija, dovoljan broj zaposlenih sa adekvatnim obrazovanjem itd.).

Gradska uprava Subotica usvojila je Odluku o gradskoj upravi grada Subotica, marta 2010. godine kojom je predviđena organizaciona struktura prema kojoj je Sekretarijat osnovna organizaciona jedinica, unutar kojeg se može obrazovati: služba, odsek, kancelarija, kabinet. U skladu sa gore iznetim, te preporukama ministarstva, povećanim obimom poslova po osnovu donetih „zelenih zakona“, preporukama predstavnik gradskih uprava i sekretarijata Beograda i Novog Sada, preko ovog projekta predložena je posebna organizaciona jedinica koju bi činila sledeća odeljenja: Upravljanje životnom sredinom, Fond za životnu sredinu i Inspekcije.

to na lokalnom gde postoji najveća potreba za obukom i gde će se testirati sama implementacija i stupanje na snagu propisa iz oblasti životne sredine.

otpadom i slično blagovremeno postavi na zvaničnu internet stranicu lokalne samouprave, kao i da se poboljšaju komunikacioni kanali sa ekološkim nevladinim orga-

Prema njenim rečima, Subotica je u tom pogledu jedan od gradova „pionira“, jer nastoji reorganizovati svoju upravu i formirati posebnu Službu za zaštitu životne sredine.

nizacijama koje su zainteresovane da prate projekte izgradnje, urbanističke i druge planove, programe investicija i sl. kako bi učestvovala efikasno u javnim raspravama ve-

REORGANIZACIJA GRADSKJE UPRAVE PRI KRAJU

Prihvatanje većeg obima i nadležnosti za sprovođenje propisa iz usvojenih „zelenih zakona“, kao i potreba objedinjavanja međusobno povezanih poslova iz oblasti upravljanja životnom sredinom, ukazuju na potrebu formiranja posebne organizacione jedinice sa većim brojem stručnih izvršilaca u cilju efikasnije organizacije i realizacije poslova. To podrazumeva zapošljavanje (tri izvršioca za oblast upravljanja, jedan za inspeksijske poslove i jedan pravni izvršilac) i to fazno.

U kontekstu ukupne reforme postojećeg zakonodavstva Srbije u skladu sa harmonizacijom propisa sa EU, veoma važnu ulogu igraju lokalne samouprave koje su novim zakonima u oblasti zaštite životne sredine dobile ogroman broj i obim nadležnosti, rekla je u uvodnom izlaganju, **Nataša Đereg, iz Centra za ekologiju i održivi razvoj CEKOR**. Činjenica je da je oblast zaštite životne sredine jedna od najtežih za usaglašavanje i da je potrebno ojačati administrativne kapacitete na svim nivoima, a naročito

ovome su doprinele i ekološke nevladine organizacije, TERRAS i CEKOR koji svojim projektima javnog zagovaranja upravo žele poboljšati funkcionisanje lokalne administracije - postojeće gradske Službe za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine.

CEKOR je u okviru projekta „Za bolje odlučivanje o životnoj sredini u Subotici „Tvoj grad - Tvoja priča“ finansiranog od strane Američke agencije za međunarodni razvoj i Instituta za održive zajednice kroz program BCIF-a „Javno zastupanje u lokalnim zajednicama“ uradio preporuke za rad ove Službe, koje se tiču bližeg definisanja i poboljšanja mehanizama za pristup informacijama i učešće javnosti u odlučivanju u pitanjima zaštite životne sredine, i iste prosledio nadležnima u gradskoj upravi. Suština izlistanih preporuka je da se što veći broj informacija i oglasa koje se tiču procena uticaja na životnu sredinu, strateških procena uticaja na životnu sredinu, integrisanih dozvola, dozvola za upravljanje

zanim za efekte projekata i planova na životnu sredinu.

Ovo se jednim delom dotiče pitanja saradnje civilnih organizacija (prvenstveno ekoloških) i same Gradske uprave, te je **Zvezdan Kalmar, iz CEKOR-a** dodao da se planira da se u roku od nedelju dana okupe sve ekološke nevladine organizacije radi izrade predloga teksta Memoranduma o saradnji NVO-a i grada Subotica u ovoj oblasti. Istakao je i glavne elemente takvog „sporazuma“ koji bi trebao da obuhvati saradnju na bazi zajedničkih projekata radi privlačenja predpristupnih i kasnije kohezivnih fondova EU, ali i investicionih sredstava Vojvodine i Srbije.

Takođe, na bazi saradnje NVO i vlasti povećavanje fleksibilnosti lokalnih zajednica radi pravovremenog i potpunog odgovora na izazove razvoja lokalnih zajednica u Subotici, te uključivanje NVO u konsultacije o prioritarnim investicionim programima i projektima, kao i u njihovo sprovođenje.

IMA LI IZMULJIVANJE ALTERNATIVU?

Stručnjaci Instituta "Jaroslav Černi" su od početka godine tri puta prezentovali studiju "Analiza izvodljivosti čišćenja i remedijacije mulja Paličkog i Ludaškog jezera": u martu novinarima, dok je stručna javnost prvi put imala priliku da se upozna sa predlogom Studije, 1. aprila, kada je raspravu u ime Gradske uprave, organizovala, Suzana Dulić, članica Gradskog veća zadužena za oblast komunalija i zaštitu životne sredine.

Sledeća prezentacija je upriličena na Paliću, 24. jula, u organizaciji Grada Subotice i Udruženja građana „Koooperativa ASC“. Rukovodilac projekta, mr Mile Božić, dipl. inž. građevinarstva, pre prezentacije se zahvalio na primedbama, upućenim za radnu varijantu studije od strane predstavnika lokalne samouprave i nevladinog sektora. Prezentacija je obuhvatila: prikaz stanja na terenu jezera Palić i Ludaš, preduzete aktivnosti u realizaciji dokumenta: Konceptcija sanacije jezera Palić u ranijem periodu, te glavne ciljeve budućih aktivnosti, a to su: procena prirode i obima zagađenja sedimenta sa dna jezera, izbor optimalnog tehničkog rešenja za izmuljivanje, definisanje načina i mesta deponovanja mulja i izbor optimalnog metoda za remedijaciju zagađenog mulja.

Deo Studije koji obuhvata tehnička rešenja baziran je na sprovođenju 3 vrste aktivnosti kojima treba rešiti probleme, a to su: tehnologije čišćenja i remedijacija mulja, obezbeđivanje vode za osvežavanje i održavanje zahtevanih nivoa u jezerima, monitoring i upravljanje vodom. Predmetne aktivnosti su prikazane na generalnom nivou, u skladu sa svetskim iskustvima, a zatim su koncipirane 3 varijante za konkretno rešenje problema jezera i sve su ekonomski valorizovane.

Nakon prezentacije usledila je veoma konstruktivna diskusija. Snježana Mitrović, iz Udruženja TERRA'S, je pitala zašto su različiti rezultati o mulju u pogledu sadržaja hroma (Cr) i arsena (As) dobijeni od Zavoda za javno zdravlje Subotica rađenih tokom skoro tri decenije i od Gradskog zavoda za javno zdravlje Beograd? Simptomatično je da su teški metali naprasno nestali. Takođe, je konstatovala da i i kada bi sanacijom voda jezera postala tako čista da se može piti, vrlo brzo bi bila zagađena otpadnim vodama, jer naselje Palić nema rešenu kanalizacionu mrežu. Na prvo pitanje je dato sledeće objašnjenje od strane rukovodioca projekta:

- Institut „Jaroslav Černi“ angažovao je akreditovanu Laboratoriju za higijenu i hu-

manu ekologiju, Gradskog zavoda za javno zdravlje iz Beograda za ispitivanja kvaliteta vode i mulja jezera Palić i Ludaš. Rezultati ispitivanja sprovedeni tokom juna 2010. godine ukazuju da je koncentracija teških metala u sedimentu Palića i Ludaša ispod vrednosti propisanih Pravilnikom o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i vodi za navodnjavanje i metodama njihovog ispitivanja („Sl. glasnik RS“ br.23/94). Ovde treba istaći da ne pos-

PREDLOG SANACIJE

Kao zaključak izlaganja rukovodioca projekta, mr Mila Božića, dipl. inž. građevinarstva iznet je predlog konačne varijante studije, od tri razmatrane, a koji glasi:

„Hidrauličko vađenje sedimenta i tretman u okviru prethodno pripremljenih kaset vodnog tela i korišćenje dobijenog materijala za sanaciju erodiranih obala, depresivnih priobalnih područja i formiranje veštačkih ostrva po sistemu akvatičnih ekosistema. Aktivnosti u okviru ove varijante podrazumevaju stavljanje u funkciju odušnog kanala i osvežavanje vode iz sistema Tisa - Palić. Troškovi vađenja i remedijacije mulja ukupno iznose 41.500.000 evra plus 1.750.000 evra za stavljanje u funkciju odušnog kanala čemu se još dodaje 100.000 evra za prepumpavanje vode iz Tise“.

toji pravna regulativa za upravljanje sedimentom/muljem u domaćem zakonodavstvu, te su u radu korišćeni pravilnici i kriterijumi iz predmetne oblasti zemalja EU, Kanade i SAD. Kao odrednicu za definisanje kvaliteta sedimenta Paličkog i Ludaškog jezera izrađivač Studije opredelio se da će koristiti holandske smernice za kvalitet sedimenta, uz posebnu pažnju na prirodni sadržaj pojedinih elemenata u geološkoj podlozi predmetnog područja. Na osnovu ovog opredeljenja i rezultata analiziranih podataka izrađivač Studije konstatuje da rezultati dobijeni tokom juna potvrđuju As i Cr, ali su količine ispod MDK.

Što se tiče izgradnje kanalizacionog sistema u naselju Palić i to je predviđeno u delu Studije.

Na pitanje koje je još tokom prezentacije radne varijante studije postavljano, a odnosi se na obavezu pribavljanja uslova zaštite prirode kojim se utvrđuju uslovi i mere u postupku izrade i sprovođenja projektne dokumentacije od strane Zavoda za zaštitu prirode Vojvodine, izrađivač studije je rekao da je sa njihovim predstavnicima obavljen razgovor i da je dogovoreno da će prihvaćena Studija biti bazni dokument na osnovu kojeg će Zavod odrediti i formulisati uslove za buduće faze projektovanja.

Kvalitet reke Tise prema Uredbi o kategorizaciji vodotoka („Sl. glasnik RS“ br. 5/68) svrstan je u II klasu. Ova kategorija odgovara kvalitetu vode za kupanje i rekreaciju. Na osnovu rezultata izvršenih analiza na kontrolnim punktovima reke Tise

kvalitet vode ne odgovara uslovima zahtevane klase, već je često II b, a najčešće III klase. Turistički sektor jezera Palić, prema predlogu projekta, osvežavao bi se prepumpavanjem vode iz Tise kako bi se tokom letnjih meseci obezbedio kvalitet vode za rekreaciju (II a klasa) što je ovoga leta i učinjeno. Obzirom da je kvalitet vode reke Tise samo u martu pripadala II a klasi, Čordaš Robert, gradski ekološki inspektor, postavio je pitanje kako u IV turističkom sektoru obezbediti odgovarajući kvalitet? Rukovodilac projekta, mr Mile Božić, je odgovorio da za sada druge varijante nema, sem ako kvalitet vode sa uređaja za prečišćavanje ne dostigne traženi kvalitet.

Hullo Istvan, ispred ekološkog društva „Rihard Čornai“ je rekao da moramo jasno konstatovati da tokom sanacije dva eutrofna i u velikoj meri devastirana natronska jezera nije predviđena revitalizacija uništenih izvornih ekosistema (slatinska jezera), već će se stvoriti vodena tela sa protočnom vodom. Zbog toga se kod oba jezera moraju predvideti i stvoriti delovi ili područja u vidu refugijuma gde bi se obezbedili životni uslovi za autohtoni živi svet, što je posebno važno za Ludaško jezero, kao Specijalan rezervat prirode.

Takođe, smatra da dugoročno ekonomski nije opravdano „dizati“ vodu iz Tise, već predlaže da se izvidi mogućnost dovodenja vode iz susedne Mađarske sa Dunava prirodni padom do postojećih kanala u Radanovcu, preko jezera Prokeš do severnog dela Palića (iz kanala Dunai Föcsatorna u visini naselja Császártöltés do naselja Kunfehértó gde je izvoriste Kireša). Ovako bi prirodni tokom reke, voda dospela do Tresetnog jezera gde bi se kanalom dovela

do kanala u Radanovcu. Od Tresetnog jezera voda bi direktno dospela do Ludaškog jezera. Višak vode Paličkog jezera preko Ludaša vodio bi se ili kanalom Orom - Palić do akumulacije Velebit ili bi se punilo Kelebijsko jezero. Akumulacije Prokeš, Velebit i Kelebija služili bi kao rezervoari za intervencije sa ciljem obezbeđivanja dovoljno kvalitetne vode za rekreaciju u IV sektoru Palića. Naglasio je da su sigurno potrebna ulaganja za prepumpavanje s tim da smatra da se može planirati električna pumpa sa elektronaponskim sunčanim modulom.

U diskusijama Slavka Bašića i Olge Lompar je konstatovano da je preduslov za obezbeđivanje kvaliteta voda jezera Palić i Ludaš izgrađena kanalizacija, naročito u građevinskom delu naselja Palića, te ispravan rad uređaja za prečišćavanje otpadnih voda Subotice. Olga Lompar, iz Zavoda za javno zdravlje Subotica, je potvrdila i neminovnost osposobljavanja odušnog kanala i potrebu izmuljivanja iz jezera Palić i Ludaš, kao i potrebu izrade niza planskih dokumenata, koji slede nakon usvajanja Studije. Obzirom na procenjenu vrednost sredstava od oko 50.000.000 evra pitala je izrađivače Studije o vremenu potrebnom za realizaciju svih aktivnosti.

Rukovodilac projekta sanacije smatra da je dve godine realan vremenski rok za realizaciju aktivnosti po usvojenoj dokumentaciji, a što se tiče finansijskih sredstava, Vlatko Jovičević, iz Udruženja građana „Kooperativa ASC“, je dao informaciju da se od septembra u okviru Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja, kao i preko IPA fondova planiraju potraživanja za realizaciju aktivnosti iz Studije.

Dušan Vasiljev, iz JKP „Vodovod i kanalizacija“ skreće pažnju da je potrebno posebno napomenuti i ukazati na količinu vode u Velebitskom jezeru koja je oko 2.000.000 m³ i koja uvek može da stoji na raspolaganju za potrebe dopunjavanja Paličkog i Ludaškog jezera. Pozivajući se na prethodne diskusije, i Vasiljev ukazuje na potrebu vođenja računa o kvalitetu vode u Velebitskom jezeru. Naime, voda reke Tise je adekvatna samo u proleće u vreme većih padavina kada je II b kategorije, ali je najčešće III kategorije koja ne odgovara jezerrima Palić i Ludaš. Situacija je još problematičnija i složenija u sušnom periodu kada je nivo reke Tise nizak što zahteva dodatna praćenja količine i sastava vode u Velebitskom jezeru kako bi se odredila i prepumpala samo voda koja će doprineti poboljšanju kvaliteta vode Palića i Ludaša.

Osim neusklađenosti rezultata kvaliteta mulja dobijenih merenjima Zavoda za javno zdravlje Subotica i Zavoda za javno zdravlje Beograda, Vasiljev ukazuje i na različit sadržaj pojedinih elemenata po sektorima (npr. u II sektoru ima fosfora preko 2%), tako da to može biti sirovina za đubrivo, a ne predmet nasipa ili dela obale kako predlaže Studija.

Antun Lulić, sumnja u dobijene rezultate u pogledu sadržaja hroma (Cr), pa samim tim i na predloženi postupak zbrinjavanja mulja i smatra da je potrebno uraditi još nekoliko analiza, a da pri tome ispitivanja rade paralelno dve akreditovane laboratorije. Ovakav način rada eliminisao bi sumnje mnogih poznavalaca prilika vezanih za proizvodne procese (štavljenje kože, proizvodnja đubriva) čije su vode završavale u Paliću.

HRONOLOGIJA EKOLOŠKIH DOGAĐANJA

5. juni 2010.

OČISTIMO SRBIJU U SUBOTICI

Na Svetski dan zaštite životne sredine, 5. juna, u našoj zemlji je Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja organizovalo akciju „Očistimo Srbiju” kojoj su se priključili i Subotičani. Glavna aktivnost „Velikog spremanja Subotice” održana je na Paliću. Oko 500 aktivista iz Gradske uprave, Carine Srbije, „Telekoma Srbija”, komunalnih preduzeća, nevladinih organizacija čistilo je priobale Paličkog jezera na desetak lokacija, dok su ronjoci iz RK „Spartak” vadili otpad iz jezera kod Ženskog štranda. Za lepšu Suboticu su se angažovali i osnovci, bankari, sportisti, predstavnici građanskog društva, mesnih zajednica i pojedinci koji su uređivali Dudovu šumu, Prozivku, Železničko naselje i drugo. Očito da se udružiti možemo, samo je pitanje održavanja postojećeg stanja.

5. juni 2010.

NAJUSPEŠNIJE EKO-PORUKE

Povodom Dana planete Zemlje, Grad Subotica je preko Službe za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine i Info eko centra raspisala konkurs za poruke sa ekološkim sadržajem, a rezultati su objavljeni na Svetski dan zaštite životne sredine, 5. juna. Na konkurs je pristiglo 84 poruke, od kojih su 10 odabrane uz obrazloženje da poseduju sažetost izraza, jasnoću ideja koje upućuju na osveščivanje građana o značaju zaštite životne sredine.

Žiri u sastavu: Irma Sabo - prevodilac u Gradskoj upravi, Slavica Kuzman - profesor srpskog jezika i književnosti i Mirjana Kovačić - novinarka Radio Subotice, je posebno pohvalio učenike OŠ „Majšanski put”. Oni su svoje ekološke poruke poslali u vidu školskih radova. Iako tekstualni deo ne zadovoljava uslove konkursa po broju reči, radovi učenika su izuzetni, te je žiri preporučio da i oni budu nagrađeni van konkurencije što je i učinjeno. Grad Subotica je darivao nagrađene sadnim materijalom.

Najuspešnije eko - poruke:

OŠ „Sveti Sava”, učenici 3.d odeljenja:

1. ŽELIMO ZEMLJU CVEĆA, A NE SMEĆA.
2. ŠTA UNIŠTIMO DANAS, NEMAMO SUTRA.
3. VODA NIJE DA SE BOLEST PIJE.

OŠ i SŠ „Žarko Zrenjanin”:

4. NE UNIŠTAVAJ ONO ŠTO NISI STVORIO!
5. ZDRAVA PRIRODA - ZDRAVI LJUDI

OŠ „Đuro Salaj”:

6. NE BACAJ SVUDA SMEĆE, POVREDIĆEŠ CVEĆE!

OŠ „Sečenji Istvan”:

7. NE ZAGAĐUJ PRIRODU, ONA JE DEO TEBE.
8. ČUVAJUĆI PRIRODU, OTVARAŠ BOLJI SVET.
9. ČUVAJMO „IMOVINU” KOJU NAM JE PRIRODA DALA.

Judit Mamužić:

10. PREUZMI DEO ODGOVORNOSTI, ŽIVI EKOLOŠKI

2. septembar 2010.

EKO IZDANJA ZA BIBLIOTEKU

Uz podršku Pokrajinskog sekretarijata za kulturu Udruženje TERRA'S je, preko Info eko centra, u saradnji sa lokalnom samoupravom, a povodom 1. septembra, Dana grada, iniciralo akciju uručivanja izdanja stručne literature udruženja TERRA'S, CEKOR i Otvorenog univerziteta

Gradske biblioteke. Civilne organizacije kroz svoje projekte objavljuju različita izdanja iz oblasti životne sredine i cilj im je da ih što veći broj sugrađana koristi i nakon završetka projekata.

Dogovoreno je da se povodom obeležavanja 120 godina od osnivanja Gradske biblioteke, 13. oktobra, upriliči nastavak saradnje kada će biti dostavljen sav raspoloživi štampani materijal ekoloških organizacija, institucija, kao i lokalne samouprave koji obrađuju ekološku tematiku, od lifleta i drugog informativno-edukativnog materijala do stručne literature.

19. septembar 2010.

KONKURS ZA EKO UDRUŽENJA

Povodom 5. juna, Svetskog dana zaštite životne sredine, a zatim 1. septembra, Dana grada, Gradska uprava je preko Službe za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine raspisala Konkurs za (su)finansiranje projektnih aktivnosti udruženja građana na teritoriji Grada Subotice iz oblasti zaštite i unapređenja životne sredine.

U prvom raspisu je bilo prijavljeno 9 projekata od kojih su 2 dobila finansijsku podršku od 120.000,00 (Udruženje „Mladi i igra” i „Eko friends”), dok su ostali odbijeni zbog nepotpune tehničke dokumentacije. U drugom raspisu apliciralo je 9 udruženja, a 6 će se sufinansirati u visini od 351.000,00 i to: Udruženje „OSTORKA” Palić, Felinološko društvo „FELIX”, Udruženje prosvetnih radnika Mađara Severne Bačke, te Udruženja „BIOSISTEM”, „PROTEGO” i „TERRA'S”. Ostala 3 su odbijena, jer nisu ispunili uslove konkursa.

AZ ÖKÖLÓGIAI ESEMÉNYEK IDŐRENDJE

2010. június 5.

TISZTÍTSUK MEG SZERBIÁT SZABADKÁN

A Környezetvédelmi Világnapon, június 5.-én, a Környezetvédelmi és Területrendezési Minisztérium „Tisztítsuk meg Szerbiát” elnevezéssel akciót szervezett, melybe a szabadkai polgárok is bekapcsolódtak. „Szabadka nagytakarításának” fő tevékenységét Palicson tartották. A Városi Közigazgatás, Szerbiai Vámügyi Hivatal, „Szerbiai Telekom”, kommunális vállalatok, civil szervezetek mintegy 500 aktivistája a Palicsi tó partját tisztította, míg a „Spartak” bűvárok klubjának tagjai a Női strandnál távolították el a tóból a szemetet. A szebb Szabadkáért megmozdultak még az általános iskolások, bankárok, sportolók, polgári szervezetek és helyi közösségek képviselői, a polgárok akik a Kiserdőben, a Harcosok Sorakozóján, Vasutas Településen és más területeken tevékenykedtek. Az nyilvánvaló, hogy képesek vagyunk összefogni, csak a fennálló állapot fenntartása kérdéses.

2010. június 5.

LEGSIKERESEBB ÖKO-ÜZENETEK

A Föld Napja alkalmából, Szabadka Város, a Kommunálisügyi, Vállalkozás és Környezetvédelmi Szolgálaton és az Info Öko Központon keresztül, pályázatot írt ki környezetvédelmi tartalmú üzenetek megfogalmazására, a pályázat eredményét pedig június 5.-én, a Környezetvédel-

mi Világnapon hozta nyilvánosságra. A pályázatra 84 üzenet érkezett be, melyekből 10-et választottak ki azzal az indoklással, hogy tömör kifejezésmóddal és világos megfogalmazással hívják fel a polgárok figyelmét a környezetvédelem fontosságára.

A zsűri: Szabó Irma - fordító, a Városi Közigazgatás munkatársa, Slavica Kuzman - szerb nyelv és irodalom tanár és Mirjana Kovačić - a Szabadkai Rádió újságírója, külön dicséretben részesítette a „Majšai Úti” ÁI tanulóit. Ők ökológiai üzeneteiket iskolai munkák formájában küldték be. Habár a szöveg nem felelt meg a pályázat követelményeinek a terjedelmet illetően, kivételesen jó munkáról lévén szó, a zsűri javasolta a tanulók versenyen kívüli díjazását, ami meg is történt. Szabadka Város faültetvényekkel jutalmazta a díjazottakat.

A legsikeresebb öko-üzenetek:

„Szent Száva” ÁI, 3.d osztályos tanulói:
1. VIRÁGGAL, NEM SZEMÉTTel TELI VILÁGOT KÍVÁNK.

2. AMIT MA TÖNKRETESZÜNK, HOLNAP MÁR NEM A MIÉNK.

3. NEM AZÉRT ISZOM A VIZET, HOGY TŐLE BETEG LEGYEK.

„Žarko Zrenjanin” ÁI és KI:

4. NE PUSZTITSZD AMIT NEM TE TEREMTETTÉL!
5. EGÉSZSÉGES TERMÉSZET – EGÉSZSÉGES EMBEREK

„Đuro Salaj” ÁI:

6. „NE SZENNYEZD A VILÁGOT, MEGSÉRTED A VIRÁGOT!”

„Széchényi István” ÁI:

7. NE SZENNYEZD A TERMÉSZETET, HISZEN A TE RÉSZED .

8. ÓVD A TERMÉSZETET, ÍGY EGY SZEBB VILÁGRA NYITSZ ABLAKOT.

9. ŐRIZZÜK A „VAGYONT” AMIT A TERMÉSZETTŐL KAPTUNK.

Mamužić Judit:

10. ÉLJ FELELŐSSEN, ÉLJ KÖRNYEZETTUDATOSAN

2010 szeptember 2.

ÖKO KIADVÁNYOK A KÖNYVTÁR RÉSZÉRE

A Tartományi Kulturális Titkárság támogatásával a TERRA'S egyesület, az Info Öko Központon keresztül, a helyi önkormányzattal együttműködve, szeptember 1, a Városnap alkalmából, kezdeményezte azon szakkiadványok átadását a Városi Könyvtárnak, amelyek a TERRA'S és CEKOR egyesületek, valamint a Szabadegyetem gondozásában láttak napvilágot. A civil szervezetek saját projektumaikon keresztül különböző környezetvédelmi tematikával kapcsolatos kiadványokat jelentetnek meg, azzal a céllal, hogy minél több polgár használja azokat a projektum befejezése után is.

Megbeszélték, hogy az együttműködés folytatásaként, október 13.-án, a Városi Könyvtár megalapításának 120. évfordulója alkalmából átnyújtják a Könyvtárnak az ökológiai szervezetek, intézmények és helyi önkormányzat által kiadott környezetvédelemmel kapcsolatos kiadványokat, kezdve a szórólaptól és egyéb oktató-tájékoztató anyagoktól egészen a szakirodalomig.

2010 szeptember 19.

PÁLYÁZAT AZ ÖKO EGYESÜLETEK RÉSZÉRE

Június 5.-e, a Környezetvédelmi Világnap, valamint szeptember 1., a Városnap alkalmából, a Városi Közigazgatás a Kommunálisügyi, Vállalkozás és Környezetvédelmi Szolgálaton keresztül Pályázatot írt ki azon egyesületek projektumainak (társ)támogatására Szabadka Város területén, amelyek a környezet megóvására és fejlesztésére irányulnak.

Az első körben 9 projektum érkezett be, ezek közül 2 részesült támogatásban 120.000,00 dinár értékben (a „Fiatalok és Játék” és „Eko friends” egyesületek), míg a többiek hiányos pályázati dokumentáció miatt visszautasították. A második kiírásra 9 egyesület pályázott, ebből 6 részesült társfinanszírozásban 351.000,00 dinár értékben, ezek a palicsi „OSTORKA” Egyesület, „FELIX” Felinológiai Egyesület, Észak-bácskai Magyar Pedagógusok Egyesülete, valamint a „BIOSISTEM”, „PROTEGO” és „TERRA'S” egyesületek. A többi 3 pályázót elutasították, mert nem feleltek meg a pályázati feltételeknek.